

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Warečnine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristočna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 3/6. uri popoldne.

Štev. 116.

V Ljubljani, v četrtek 22. maja 1890.

Letnik XVIII.

Delavsko vprašanje.

Govoril deželni poslanec Ig. Žitnik na III. shodu „Katol. polit. društva“ v Ljubljani.

Prvi dan maja! Marsikoga stresel je mraz, ko je slišal in bral po časopisih: Prvi dan maja zbirali se bodo delavci na shodih, zažigali tovarne, metali bombe, morili ljudi itd. Celo v Ljubljani so bili tako lahkoverni ljudje, da so verjeli takim govoricam. Tako n. pr. smo čuli: Prvi dan maja bode začela Ljubljana goreti na štirih krajih; — temu in onemu bodo delavci pipe in čepe izbili iz sodov. No, vsega tega nismo doživeli in tudi ne pričakovali. Naši delavci bili so mirni, da redarji niso nobenega zaprli. Pač jih je bilo nekaj stotin, ki so dan 1. maja praznovali, in tega jim sedaj ne moremo šteti v greh, ker že mesece in mesece pripravljali so jih voditelji na ta dan. Jednaka ugodna poročila so nam dohajala tudi iz drugih avstrijskih pokrajin. Le malokje so morali vojaki in redarji delati mir. Mirno in redno so se shajali ter sklepali o znani resoluciji, katero je sklenil minolo leto mednarodni delavski shod v Parizu.

Predno pa obsirneje izpregovorim o teh željah delavcev, hočem omeniti, da je položaj mnogih delavcev v resnici žalosten, in sicer zaradi tega, ker tovarnarji (fabrikantje) že povsod rabijo stroje; na tisoče in tisoče delavcev tišči le v velika mesta in vnanja konkurencija blaga znižuje ceno, torej tudi plačo delavcev. Res pa je tudi, da so med delavci taki, ki nalašč širijo nezadovoljnost in tudi s tem niso zadovoljni, s čemur bi lahko pošteno živeli.

Kdo pa je prav za prav delavec? To besedo jako zlorabijo. Tako je pisal pred 1. majem neki švicarski, delavcem jako prijazen list: „Po naši misli je vsak človek delavec, ki čez dan pošteno

dela in služi. Naj že kladivo vihti, s peresom praska, pod zemljo koplje, ali v pisarni vlada: vsi so delavci, da le svoje dolžnosti marljivo in vestno izvršujejo. Vsi smo jeden drugemu potrebni, da se podpiramo. Delati moramo jeden za drugega, pa ne postaviti in zapravljati.“

V širšem pomenu besede ima ta list prav. Visoki in nizki, bogati in revni, učeni in neučeni, moški in ženske, — vsi so delavci, ako izpolnjujejo svoje dolžnosti. V tem oziru je tudi naš presvetli cesar neutrujen delavec.

Ali pa morajo vsi ti imeti jednako plačilo? Jaz mislim, to Vam pové že zdrava pamet, da ne. Ne gledé na stanovske dolžnosti vzemimo le to, koliko časa se kdo uči. Jedni le po par mesecev, jeden, dva, tri, ali več let; drugi pa dvanajst, šestnajst let. Ta potrebuje mnogo spretnosti, pridnosti in denarja, da postane naposled neke vrste delavec.

Vendar v ožjem pomenu besede imenujemo delavce vse one, ki niso samostojni, temveč služijo za primerno plačo svojemu gospodarju. V tem pomenu so delavci tudi vsi nesamostojni rokodelci.

V najožjem pomenu pa so delavci, katere imam pred očmi, ki delajo v tovarnah, ali pa pod zemljo kopljejo rudo in premog. To so pravi težaki, ki so v mnogih krajih res usmiljenja vredni, pravi beli sužnji, in potrebujejo pomoči.

Vprašam pa, slavna skupščina: Ali imamo na Kranjskem mnogo takih belih sužnjev? Naravnost rečem, da ne, v primeri z deželami, kjer je industrija doma. Res, da ni našim delavcem z rožicami postljano. Kdo pa se hvali dandanes? Naš kmet? Ta je revež, da se ga Bog usmili! Naši obrtniki in trgovci tožijo o slabem zaslužku, o slabi kupčiji. Naš delavec še vedno lahko zasluži, ako je varčen, da more živeti. A reveži so delavci v deželah in

državah, kjer je na tisoče in tisoče delavcev po tovarnah in rudokopih. Mislim, da tudi naši delodajalci niso še ljudje, ki delavca gulijo in žulijo.

Oglejmo si sedaj resolucijo, o kateri so delavci na shodih dne 1. maja soglasno sklepali, zahteve, katere stavijo v svoje varstvo in zboljšanje svojega stanja.

Naravnost izpovém, da podpišem — in gotovo marsikdo z menoj — vse točke te resolucije, akoravno so za avstrijske razmere še prenačljene, izvemši prvo točko o osemurnem delu.

Osemurno delo je prva in glavna točka, je zahteva, od katere delavci pričakujejo rešitve. Za delavce je ta zahteva nekaka nada, in to je naravno. Delavec si namreč misli: Delal bodem le osem ur namesto deset, jednajst ali še več na dan; zaslužil pa bodem ravno toliko, ali še več, kakor doslej. Ali pa je izpeljiva ta zahteva?

Američan Sylvis je izrekel besede: „Osem ur dela, osem ur spanja, osem ur pa za odpočitek in izobrazbo.“ Te besede so sedaj napis na zastavi, pod katero se zbirajo nezadovoljni delavci ali takozvani „četrti stan“. Po mojih in mnogih večšakov mislih pa je stroga določitev osemurnega dela nemogoča, ker delo je tako raznovrstno, da bi bilo za nekatere vrste obrta in industrije osem ur dela preveč, za druge premalo.

Delavci namreč trdijo, ako se bode delavna dčba znižala na osem ur, potem ne bode produkcija tako velika, izdelki bodo dražji, plačilo boljše. To je samo na sebi resnično; toda pogledjmo nasledek. Ako bodo kje delavci imeli boljšo plačo, takoj bodo drli tja drugi. Delodajalec bode moral delo ustaviti, ker ne bode mogel shajati, ali pa bode zopet znižal plačo.

LISTEK.

Izpovedanja bivšega prostomisleca.

(Spisal Leo Taxil. Iz francoščine preložil Martin Žiltir.)

(Dalje.)

Tak je bil torej moj dušni stan v dōbi, v kateri sem prejel udarec milosti: žalost vsled tega, kar sem jaz imenoval „nemoglost“ svojih prostomiselskih tovarišev; prenapetost nevernega duha, gnana do blodenja; silna bolest vsled vednega prepričevanja nizkih tekmovalj in mevžastih sovraštev, ki so trgala mojo stranko; in na to vse globok stud do republikancev in do sebe samega.

Ker nisem nič veroval, je ostalo storiti le še eno reč meni nevernemu dvomilcu, da bi bilo konec vseh teh dušnih bolečin: sebe umoriti. To bi se reklo ravnati se po prostomiselski logiki. V kako osodepolnem trenutku me je vera dotekla!

Vsak teden sem dva dni porabil za prestavljanje pravde Jovane d'Arc. To delo mi je bilo zeló zoprno: vedno mi je stavilo pred oči mojo pristranost, ki se je množila z izpuščanjem stavkov, ki so mi bili na potu, s kakoršnim ravnanjem je moje delo bolj in bolj postajalo izhajajoče iz slabe zavesti.

Nisem se mogel odločiti, da bi občinstvu podal listine take, kakoršne so; njih natančni in popolni ponatis bi bil, kakor sem že razložil, obsodil to, kar sem v začetku pisal, takrat, ko še nisem imel listin

in extenso. Pa pri izvrševanju tega nepoštenega dela sem si sam v svoji vesti rekel:

„To kar tu delam, ni častno.“

In treba je tudi povedati, da sem toliko bolj čutil sramoto, kolikor bolj sem občudoval vzvišeni značaj Jovane d'Arc. Stavki iz pravde, katere sem izpustil, so bili tisti, kateri so bili v zvezi z njenimi prikaznimi. Ohranil pa sem nespremenjeno vse, kar je dajalo blišča domoljubju lotaringijske device; ko sem zatrl vse čeznaravno, v kar nisem veroval, sem preuredil devico v „posvetno“ junakinjo. Nisem govoril o „glasih“ Jovane, kakor le takrat, ko je bilo treba predstavljati hrabro dekle v Domremy-u. Tukaj sem razvil svoj nauk o čutih mamilih. Pa nadaljnost te čudovite zgodbe me je v zadrego spravljala.

Jovana d'Arc ni trdila svojih „glasov“ samo, predno je nastopila vojskovanje. Vedno je trdila še, da jih neprenehoma sliši; med vojsko, v Orléansu, pri maziljenju Karola VII., v dōbi svojih poslednjih bojnih opravil, v Compiègne-i, v Beaurevoiru, poslednjič v Rouenu, med pravdo, in tudi večer pred svojo smrtjo.

Občudovalen način pa, kako je dekle vodilo vojskovanje zoper Angleže, je kazal vidno, da ni bila po čutih mamljena; najmanjši njenih bistvenih načrtov bi delal čast našim najboljšim vojskovodjem. Njeno obnašanje pred sodniki kaže tudi, da je bila popolnoma pametna; tudi more vsak videti, če se hoče potruditi, da prebere listine, da je bila med temi nenavadnimi govori Jovana na izvanredni višini, in da je ona, ki ni znala brati, osramotila naj-

učenejše bogoslovce in najspretnnejše pravnike. Vse na njej kaže čudež, in čudeža jaz nisem priznal.

Pa če sem tudi izpuščal vrste, ki so nasprotovale moji neveri, sem jih imel vendar pred očmi. Pregarjale so me v mojem prostem času. Gledal sem jih, kakor da bi bile pisane v zraku z ognjenimi črkami.

Nisem pa mogel dvomiti nad pristnostjo teh listin, ker skupni pravdni zapisnik, vreden od Cauchona in njegovega sokrivnika Tomaža de Courcelles, ni obsegal Jovani dobrohotnih ocenjevanj. Od enega konca do drugega se zapisnik tako-le izraža: „Jovana pretveza to in ono; torej je kriva sleparstva“.

Vse je bilo na tem ležeče zvedeti, ali Jovana res laže v svojih trditvah?

„Lagala bi?“ sem si rekel, „ona, poštenost sama! ona, posebljena vrlost! ona, ki bi od sramovanja umrla, če bi bila prisiljena eno minuto hliniti se!“

Pa če tedaj ne laže?... Ker sem priznal obseg zapisnika, sem bil prisiljen, jaz, nevernik, priti do tega sklepa:

„Ne, Jovana je odkritosrčna; čudovita francoska junakinja ni zmožna laži. Torej je po čutih omamljena.“

Pa smer vojske proti Angležem nakazana po njenem veleduhu, njeni občudovalni načrti za bitve, njen veličastni zagovor, tako poln razuma, tako sijajen po razlogih pred rouenskim sodiščem, vse to se je koj vzdignilo proti mojim ugovorom.

(Dalje sledi.)

Ce pa delavci trdijo, da bodo hitreje in boljše delali, ako se jim čas dela zniža sploh na osem ur, je zopet le nekoliko resnično. Boljše bi utegnili delati, a nikakor ne hitreje. Vsaj v tavninah, kjer delajo s stroji, ne morejo delati hitreje. Jas ne verujem, da bi tehnika tako hitro napredovala in izumila stroje, ki bi delali duže.

Vzemite dalje delavce, ki dobivajo plačo od kosa. Ta lahko dela štirinajst, ali če hoče, dvajset ur na dan, ali pa le dve uri; dobil bo plače, kolikor bo zgotovil kosov. Tako n. pr. mnogi čevljarji, krojači itd. tudi v Ljubljani dobivajo plače le od kosov in ne od dné. Zato pa se mi skoro smešno zdi, da se celo nekateri samostojni mojstri potegujejo za osemurno delo. Saj jih nihče ne sili, koliko ur naj delajo.

Iz tega razvidite, da se vsi raznovrstni delavci ne morejo metati v jeden koš, velike industrije in malega obrta ne moremo meriti z enakim vatlom. Vrtnar na pr. ne more zahtevati, da bi delal toliko ur na dan, kakor na pr. kovač v prahu in vročini. Mlinski hlapec vendar ne more biti enak rudokopu v Idriji, kateremu je celó osem ur preveč pod zemljo v okuženem zraku.

Mi v Avstriji imamo določeno enajsturno delo. Za nekatere vrste delavcev, posebno za rudokope se bodo te ure morale znižati na deset ali še nižje.

Sploh pa se čas dela ne more določiti za vse države enako; to se more izpeljati s privatnimi pogodbami delavcev od tovarne do tovarne, od obrta do obrta.

V Avstraliji imajo delavci že osemurno delo. To so dosegli s složnim postopanjem v zadrugah. Tu so v dejanji izvršili svojo zahtevo: Osem ur dela, osem ur počitka, osem ur spanja. A treba je poznati tamošnje razmere. Delavec mora dobiti delo. Ako na pr. več delavcev nima dela, zberó se pod milim nebom, izberó zastopnike, ki pri vladnem zastopniku zahtevajo dela in zaslužka. Država jim ga mora preskrbeti; ako ga ravno nima, podpirati jih mora z denarjem iz posebnih zakladov tako dolgo, da dobé delo. Delavci pa so v Avstraliji tudi tako zvezani, da noben tujec ne dobi dela brez dovoljenja delavskih zadrug. Tako so tudi dosegli, da angleška vlada ne smé sprejemati Kitajcev na delo. Zaslužek je primeroma jako visok, kakor v Ameriki, je pa tudi življenje drago.

Osemurno delo je na dnevnem redu kakih 15 let, posebno v Ameriki in Angliji. Toda za ostalo Evropo je ta zahteva še prehitra. Minolo leto je na delavskem kongresu v Parizu, kjer se je ta resolucija sklenila, znani Bebel sam zagovarjal deseturno, k večjemu deveturno delo. V Oltenu v Švici so zborovali nedavno švicarski delavci; sošli so se iz vseh kantonov, raznih narodnostij in veroizpovedanj. Zahtevali pa so namesto enajsturnega le deseturno delo. V nemškem državnem zboru so socijalni demokratje priporočali deseturno delo. Na Angleškem so delavci na shodu v Dundeeju le za rudokope zahtevali osemurno delo, kar je tudi povsem opravičeno, ako pomislimo na težavno delo pod zemljo.

Zakaj pa zahtevajo nekateri socijalni demokratje krajšo delavno dóbo?

To je ravno nasledek njihovega nauka, kakor sem pojasnil s tega mesta na prvem shodu „Katól. polit. društva“. Po tem nauku naj bi bila edino le država krušna mati vseh državljanov brez razločka stanú. Vsi državljaní naj bi bili le državni uradniki. Ako bi bil delavec, rokodelc, hlapec brez dela in zaslužka, stopi naj v pisarno in tam zahteva, česar potrebuje. Kam pa pridemo po tej poti? Vsi državljaní postali bi sužnji države brez osebne prostosti, lenuhi in postopači pa bi hoteli živeti le na troške pridnih in marljivih sodržavljanov. Že po tem vsakdo lahko sodi, da je osemurno delo brez razlike pretirana zahteva in v sedanjih razmerah neizpeljiva.

(Konec sledi.)

Tržaške razmere.

Govor poslanca Nabergoja v državnem zboru dné 28. aprila.

(Konec.)

Mi imamo pravico do tega, posebno če pomislimo, da ima tržaška občina za šolske potrebe pol milijona goldinarjev stroškov na leto. (Poslanec grof Lažansky: Čujte!) Od te ogromne svote pride le nekaj slovenskim prebivalcem v delež. Razven mestnega italijanskega gimnazija in mestne italijanske realke vzdržuje občina še najst mestnih ljudskih šol z italijanskim učnim jezikom z nič

manj, nego 160 šolskimi razredi, katerim se mora priložiti še sedem paralel iz okolice; za slovensko prebivalstvo pa, katero je skoro tretjina vsage prebivalstva, je le 30 šolskih razredov (Čujte! Čujte! na desnici.) na desetih šolah v okolici. Troški za te šole znašajo k večjemu 30.000 glđ. na leto. Vse drugo, 470.000 glđ., porabijo za potrebešine na italijanskih šolah. (Poslanec grof Lažansky: Čujte!) Od visoke vlade pričakujemo posredovanja v tem slučaju. Na prošnjo 200 starišev je takoj dovolila dve nemški ljudski šoli v Ljubljani (Poslanec doktor Gregorec: Skoro gotove brzojavno!); če neč, da bi jej očitali pristranost, ugoditi mora tudi tržaških Slovencev potrebam, katerih potrebe so izražene v vlogi, katero je podpisalo 1423 slovenskih starišev.

Kaj naj pa rečem o vodstvu in administraciji tržaškega šolstva? Neverojetno, pa resnično! Dočim imajo v vsej državi vrejene šolske odnošaje, kateri so posledica šolskih zakonov iz leta 1869., godi se nam Slovencev v tem zmislu slabše, nego pred dvajsetimi leti. (Čujte! na desnici.) V šolski oblasti nimamo nobenega zastopnika, nobenega, ki bi bil zmožen slovenskega jezika (Čujte Čujte! na desnici.), ki naj bi sodil o jezikovni zmožnosti učiteljev, katere nam pošiljajo. (Čujte! Čujte! na desnici.) Zadnji še na sposobnosti ne gledajo, temveč le na politiško mnenje prosilčevó. (Čujte! Čujte! na desnici.) To so dobrote, s katerimi nas obsiplje slavljenó velikodušje italijanske večine. Tej velečini smo izročeni na milost in nemilost; v vsakem zastopu sedé le njihovi strankarski zastopniki in za gospodovalca našim katoliškim šolam so postavili moža, kateri nikakor ni strokovnjak svoje reči, pač pa zato Žid (Poslanec Luzatto: Brezverec! — Klici na desnici: No potem je pa še slabše!), zagrizen Italijan po svojem politiškem veroizpovedanji. Ta gospodovalc čez naše šolstvo je izrekel naslednje besede: „Bisognia togliere una volta quella barriera, che divide la città dal territorio, cioè la lingua dei territoriali!“ in po tem izreku se ravna.

Takoj so pripravljani, ako je treba brez ozira na troške osnovati italijanske šole za nekaj po okolici raztresenih italijanskih elementov; dočim imajo sto in sto izgovorov, da le ovirajo osnovo slovenskih šol ali razredov. Stanovalci v Gropadi in Padriči prosijo že leta za jednorazredno ljudsko šolo; otrok, katere veže šolska postava, je tam blizo 100; daljava do bližnje šole v Bazovici znaša okolo štiri kilometre (Čujte! Čujte! na desnici.), in vsakdo, ki pozna naše podnebje, posebno v zimskem času razgrajajočo burjo, umeje lahko, da ni mogoče govoriti o rednem obiskovanji šole pri taki daljavi. (Odobranje na desnici.) Ljudstvo želi torej svoje šole, za katere so dani pogoji, toda brezuspešno. In zopet se trosi izrek židovskega gospodovalca naše katoliške šole.

„Possono domandare la scuola ancora 20 anni che non la riceveranno.“ In tako se nam godí povsod. Razpis učiteljskih služb se ne vrši, kakor gré; pri podeljenji službe gledajo pred vsem na red v italijanščini; povsod torej nameravajo italijančiti. Napisi na šolskih poslopijih, kateri so bili nekđaj slovenski ali vsaj slovensko-italijanski, glasé se dan-današnji le v italijanščini. (Poslanec grof Lažansky: Tako!) Uradni jezik slovenskih ljudskih šol po okolici je le italijanski. (Čujte! Čujte! na desnici.) Celó šolska spričevala in šolska poročila na teh slovenskih šolah pisana so v italijanskem jeziku in take izročajo slovenskim učencem in starišem. (Klici na desnici: Nezaslišano!)

Visoka vlada pa dopušča prav mirno te odnošaje, še mar jej ni, da potrebuje mestna provincija tržaška že trideset let lastnega šolskega zakona in do današnjega dne ni poskusila, da bi vrnala razmere upravnim potom, dokler ne bo za to potrebnega zakona. (Odobranje na desnici.) Tudi se ne zmení, da obiskovanje šol po okolici tržaški in v Trstu samem ni tako redno, kakor bi moralo biti.

Kdo se neki briga za šolsko obiskovanje v okolici. Mi okoličani volimo šest poslancev v občinski svet, oziroma deželni zbor. Ali veruje gospóda moja, da je bil izmed teh šestih poslancev — od katerih jih je le pet naše narodnosti od zadnjih volitev — kateri morajo vsekako poznati razmere, jezik in potrebe prebivalcev tržaškega okolišča — le jeden voljen v delegacije — to je pri nas deželni odbor — ali pa v šolski odbor? Ni jeden ne! Čez naše slovenske šole gospodujejo sami trdi Italijani, zastopniki okolice so pa v resnici popolnoma izključeni iz uprave šolstva.

Gospóda moja! To so razmere, ki bijajo resnici v obraz in zametujejo čustvo politiške dostojnosti. (Odobranje na desnici.)

Torej neobhodno potrebno je, ne le s stališča enakopravnosti, temveč tudi državnih interesov, da se uvede v Trstu šolski zakon vsaj za okolico, kakor je to drugod po Avstriji že toliko let (Odobranje na desnici), in da se osnujejo krajni in okrajni šolski sveti, v katerih ne bodo samo strokovnjaki, temveč tudi duhovniki in kmetje.

Dovoljujem si torej naslednjo resolucijo (bere): Visoka vlada se pozivlje, da skrbí potom naredb za vrejenje ljudskih šol v Trstu in okolici, dokler se ne uvede zato potrebna deželna šolska postava. (Odobranje na desnici.)

Dovoljeno mi bodi še nekaj besed o govoru gospóda ministra o centralnem vodstvu. Z ozirom na izpremembe na goriškem gimnaziju, katerih si želimo mi in italijanski poslanec, rekel je, da bi bilo treba razdeliti gimnazij na tri dele, tako, da bi bile paralelke za Italijane, Nemce in Slovence.

Zdaj pa vprašam Nj. vzvišenost, kje so v Gorici Nemci? (Veselosť na desnici.) Ali naj se osnujejo za otroke par nemških družin nemške paralelke in te naj bi ovirale zahteve enakopravnosti italijanske in slovenske narodnosti?

Po Primorskem nemški jezik ni deželni jezik, deželni zbor goriški in statistika govoriča proti temu.

Ako je vladi res kaj mar, da spravi odnošaje na pravi temelj, naj skrbi za priučenje nemščine, a brez nemških paralel. S tem sklepam. (Pohvala na desnici.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. maja.

Notranje dežele.

Češki deželni zbor. Dné 20. t. m. se je pričela ob petih v spravní komisiji glavna obravnava o predlogu češko-nemške sprave. Predsednik komisiji je knez Windischgrätz, podpredsednik dr. Šmeykal, zapisnikarji so princ Karol Schwarzenberg, Julij Lippert in dr. Herold. Komisiji se je najprej predložilo 916 mladočeských prošenj proti spravi. Dr. Julij Grégr je predlagal, da se obravnava odloži, dokler se ne predložé zapisniki o spravi. Vášaty je govoril v istem smislu kakor Grégr, a dr. Plener jima je ugovarjal. Na to je govoril Mladočeh Kučera, ki je bil posebno proti pravosodnemu ministru, in dr. Herold. Na kar sta se Staročeha, dr. Škarda in Trojan pridružila Mladočehom gledé na odlog obravnave. Knez Karol Schwarzenberg je omenil na Dunaji dane besede, katera se mora držati. Na to je bil odklonjen Gregrov predlog, da se odloži obravnava, z vsemi proti štirim glasom. Potem je predlagal dr. Plener, da bi pokazal svojo naklonjenost Mladočehom, naj povabijo cesarskega namestnika, da se vdeleži posebne obravnave in naj se izročé prepisi spravnih protokolov komisiji v posvetovanje. Na to je predlagal Grégr, da se stvar za štiri dni odloži. Proti temu predlogu se je oglasil dr. Herbst. Potem je govoril dr. Herold za Gregrov predlog, a vendar so ga ovrgli z vsemi petimi glasovi. Dr. Plenerja predlogi so bili sprejeti z vsemi glasovi. Cesarskega namestnika bodo povabili, da se vdeleži posebne obravnave. Še-le ob osmih zvečer se je pričela glavna obravnava. — Herold, Kvičala in Trojan so govorili le proti nekaterim točkam sprave. Dr. Šmeykal je izrazil željo, da bi se obravnave ugodno končale, kar je sicer zelo težko, vsled ravnanja, ki se tukaj vrši. Po peturnem posvetovanji se je odložila obravnava na prihodnji dan. — V tej komisiji je devet poslancev nemškega kluba, devet zastopnikov veleposestva in devet Čehov, in sicer dr. Rieger, dr. Matuš, dr. Trojan, Škarda, dr. Kvičala, ostali štirje so Mladočehi.

Občine v židovskih rokah. Pred deželno-zborskimi volitvami v Galiciji je dr. Zipser očital mestnemu zastopu v Kolomeji, da se dajo udje mestnega zastopa podkupiti in da za denar vse storé. Mestni zastop je tožil dr. Zipserja zaradi razžaljenja časti. Pri obravnavi je dr. Zipser s pričami dokazal, da so mestni zastopniki — posebno židje — vse storili za denar ne gledé na to, ali koristi ali škoduje občini. Tako so si po strani mnogo prislužili. Pri obravnavi se je pokazalo, da so nekateri mestni zastopniki prodajali glasove po 2 glđ., da je za 5 glđ. cela komisija storila sklep na škodo občine. Ta obravnava je zopet dokazala, da se slabo godí onim občinam, katerih upravo imajo v rokah sebični židje. Dr. Zipser je bil oproščen.

Vnanje države.

Srbija. Kakor znano, je Jovan Gajja v Srbiji minister notranjih zadev. On je rodóm Dubrovničan, po veri katolik; soproga njegova je pravoslavne vere. Kakor pišejo listi, je Gajja omikan in fin človek ter pripada radikalni stranki. A liberalci ga ne morejo, ker je katolik, ali kakor bi rekla „Srpska Nezavisnost“ da je „vaticanski pitomac“, ki razširja v Srbiji vaticansko propagando. Obžalovati moramo, da gla-

silo, ki se imenuje liberalno, napada moža le zaradi tega, ker je katolik. Po tem načinu bi bil le oni pravi Srbin, ki je pravoslavne vere in da Srbija ne more izvrševati svoje naloge na Balkanu, ako niso vsi njeni državljani pravoslavni. To je ozkosrčno stališče, ki more ovirati razvoj Srbije. Liberalci vedno naglašajo svojo inteligencijo, a taki napadi ne pričajo o visoki omiki. — Te dni je minister Gjaja razposlal prefektom jako strogo okrožnico, v kateri naglašava velike dolžnosti in odgovornosti političkih uradnikov. Vsi oni uradniki, ki se ne strinjajo z novimi smotami, naj izstopijo iz služb prostovoljno, sicer bodo k temu prisiljeni.

Bolgarija. Iz Sešije se poroča listom dné 20. t. m.: Obravnava Paničeve zarote se je pričela. Tajniki diplomatskih zastopov Avstrije, Anglije, Nemčije, Italije, Rumunije in Srbije so bili navzoči. Več zagovornikov je vprašalo, ali je vojno sodišče pristojno; to je dokazalo, da je. Na to so prebrali zatožbo. Pri popoldanski seji je bil zaslišan Panica. Pri zagovarjanju je skušal Panica poročnika Kisova in polkovnika Makova obdolžiti, da sta vedela za zaroto in se je vdeleževala. Nadalje je rekel, da pred 20. septembrom 1889. l. ni še mislil na zaroto ter dné 10. in 11. januarja očitno priznal, da bo nekaj naredil. Ko je videl, da ga Kisov pušča na cedilu, popustil je svoj namen, ker je uvidel, da samo z Arnaudovom in Kolevom brez vojakov ne bi bilo nič mogoče storiti. Pri obravnavi je bilo tudi mnogo radovednega občinstva.

Nemčija. Pri obravnavi o obrtni noveli ugovarjal je minister Berlepsch v nemškem državnem zboru Grillenbergerju, kateri je trdil, da ne izpolnjuje predlog obljub cesarjevih ukazov in da so vplivali nanj posestniki. Določbe o ženskem in otroškem delu in nedeljski počitek nameravajo vzgojiti zdrav in krepek delavski stan ter ukropiti družinsko življenje. O najdaljšem delavniku bi se dalo sicer razpravljati, a dandanašnje razmere oxirajo, da bi ga uvedli za moške delavce. Vprašanje se mora polagoma rešiti; naglost in sila bi škodovala nemškemu obrtu. Po daljši obravnavi so izročili predlog iz osemindvajset udov sestavljeni komisiji. — Predsednik vojaški komisiji je izrazil svojo in svojih drugov željo državnemu kancelarju, da jih pouči o sedanjem političkem položaju. Državni kancelar je odgovoril pismeno, da obžaluje, ker ne more podati natančnih poročil. Kar se tiče trodržavne zveze, ne more drugega reči, kakor da so razmere zveznih držav povsem neizpremenjene.

Švica. Nemčija se pogaja s Švico o mejsebojnem izseljevanju. Nemci, kateri se hočejo naseliti v Švici, morali bi imeti vpisni list, ki bi ga dobili pri nemškem poslaniku v Švici. Vpisni list bi pričal o domovinski pristojnosti in dobrem glasu dotičnega naseljenca. Švica ima pravico, sprejeti Nemce brez vpisnega lista. Švicarji, ki se hočejo naseliti v Nemčiji, morajo izkazati domovinski list in spričevalo o dobrem glasu pri ljudéh.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 17. maja. (Nove orglje.) V Mengišu je dovršil 8. maja t. l. slavnoznan mojster gosp. Fr. Goršič nove orglje, op. 54. Dispozicija njihova je ta-le:

V prvem manualu: 1. Principal 8' od C 8' v prospektu iz cina. 2. Bordun 16' iz lesa in cina. 3. Viola di Gamba 8' od G 8' iz cina. 4. Hohlflöte 8' iz lesa in cina. 5. Gedekt 8' iz lesa. 6. Oktav 4' iz cina. 7. Flutharmonique 4' iz cina. 8. Superoktav 2' iz cina. 9. Mikstura čvetero-peterna. V drugem manualu: 10. Goseljni principal 8' prva oktava iz lesa, potem iz cina. 11. Salicional 8' (ravno tako). 12. Wienerflöte 8' iz lesa. 13. Lieblich gedekt 8' iz lesa in cina. 14. Praestant 4' iz cina. 15. Doublette 2 2/3' in 2' iz cina. V pedalu: 16. Principalbas 16'. 17. Subbas 16'. 18. Oktavbas 8'. 19. Violoncel 8'. (20. Salicional-pianissimo.) Sklepi: 20. Manualni sklep. 21. Suboktavni sklep k II. manualu. 22. Pedalni sklep k I. manualu. 23. Pedalni sklep k II. manualu. Zbiralniki: a) Piano, b) Mezzoforte, c) Forte, d) Tutti.

O teh orgljah so se večaki kaj hvalno izrazili, ko so še v delavnici g. Goršiča stale v razgled; tako p. n. gg.: regens chori Leop. Belar; Anton Foerster, prof. glasbe; dr. Fr. Gross, c. kr. sodn. pristav; A. Karlin, mestni kapelan pri sv. Jakobu; Jožef Smrekar, prof. bogoslovja.

Dné 8. maja ob 9. uri zjutraj je bila pa kolavdacija teh orgelj v mengiški cerkvi. Igrali, pregledovali, kritikovali so te orglje gg. organisti in pevovodje: And. Vavken, šolski vodja in župan v Cerkljah; Jernej Čenčič, nadučitelj v Kamniku; P. Konstantin Luznar, gvardijan in prof. bogoslovja v Kamniku, in pisatelj teh vrstic.

Ne samo ti, ampak tudi drugi gospodje, ki so prišli poslušat kakor: Mihael Stare, graščak; P. Albin Bregar, prof. bogoslovja in vikarij; Orelj, Stefančič itd. hvalili so to v resnici mojstersko delo

g. Goršiča. Farani od prvega do zadnjega so zadovoljni, veseli, da so dobili toliko zaželjene in tako dobre nove orglje. Pisatelj teh vrstic nisem slišal nobene, celo naj manjše graje, ne od veščakov, ne od poslušalcev, in ne od faranov, pač pa veliko pohvalo. — Čast torej g. Goršiču!

Glas orgelj je veličasten, močan, pa tudi ljubezniv, prijeten. Izmed mnogih lepih spremenov dva posebno ljubko ugajata namreč: Viola di Gamba in Lieblich gedekt, da poslušalca kar očarata.

Še celo gospod, ki sam o sebi ponižno pravi, da nima nič posluha, izustil se je o teh dveh spremenih, ko je slišal igrati: „Hentej, to je pa lepo“. Spremen „Pianissimo“ je tudi jako lep. Mojsterska intonacija je sploh obče priznani znak Goršičevih del. Mehanika je brez ropota, precizna; igrava jako lahka. Saponice so na stožke. Piščali prav lepe in iz dobrega materijala; izdeljava njihova skrbna in čista.

Ž dobro vestjo priporočamo torej toplo gosp. Goršiča vsakateremu p. n. g. župniku, ki si želi za svojo cerkev umetnih in cene vrednih orgelj.

P. Angelik Hribar.

Iz ljutomerskih goric, 21. maja. (Viničarsko poročilo.) Viničarji so letos poleg navadnih goriških opravil skoro povsod dobili novo delo, ki obdelovanje vinogradov zdatno podraži ter njihove dohodke zmanjšuje. Jaz mislim škropljenje trsja z bakreno galico zoper strupeno roso. Vsakovrstne škropilnice so bile sicer že celo spomlad pri vseh trgovcih v Ljutomeru in Ormožu razstavljene, vsak klepar je znašel in ponujal kako novo škropilnico, pri vsakem trgovcu so ponujali galico, a posestniki so te drage reči večidel le ogledovali in se popraševali: „Ali boš ti škropil?“ Ko pa se je približal čas tega dela, in zlasti ko se je v Ljutomeru na trgu okl. calo, da morajo na Ogerskem vsi posestniki svoje vinograde poškopiti, če ne, bodo kaznovani, začeli so skoro vsi posestniki tudi tukaj svoje gorice škropiti, čeravno še vsi niso prepričani o velikem vspehu, ki se škropljenju v obče pripisuje.

Mnogo je tudi to pripomoglo, da so se skoro vsi posestniki za to delo odločili, ker so tisti, ki so že lani škropili, svoje vino laglje in dražje prodali.

Nekateri tudi trdijo, da so lani poškopljene gorice letos lepše odgnale, kakor neškropljene, pa meni se to dozdeva domišljija, pač pa sem jaz opazil, da močne in dobro obdelane gorice lepše nežne od drugih, četudi lani niso bile poškopljene. Letošnje zimo so sploh gorice mnogo trpele, in vsled ostre in gole zime je mnogo trsja pozebilo. Sicer pa trsje lepo žene in v močnih vinogradih se je tudi precej grozdja nastavilo, v slabih pa skoro nič. O strupeni rosi še zdaj ni znamenja, čeravno so nekateri že hoteli tako znamenje videti, vendar zaradi neugodnih vremenskih razmer se je po pravici vsi bojimo. Bog daj, da bi se naše slutnje ne uresničile.

Če bode samo obdelovanje goric vedno več stalo, kakor posestnik dobi za vino, tedaj posestniki velikih goric ne bodo mogli dolgo zmagovati sredstev za vspešno obdelovanje in mnogo goric bode prišlo na nič. Vina je po tukajšnjih krajih še malo najti, intemu cena vedno raste. Lansko vino se je jako popravilo, in kateri ga niso takoj po slepi ceni prodali, so ž njim dosti pridobili. Ker letos zopet ni upanja na obilno trgatav, bode gotovo cena vinu še bolj poskočila.

Dnevne novice.

(Dnevni red) seji ljubljanskega občinskega sveta v petek, 23. dan maja letos, ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. — 1. Naznanila predsedstva. 2. Predlog o praznovanju poroke Nje c. in kr. Visočanstva gospé nadvojvodinje Marije Valerije. 3. Volitev jednega člana v upravni odbor mestne hranilnice namesto izstopivšega gosp. Karola Pollaka. 4. Združenih odsekov (finančnega, stavbinskega in olepševalnega) poročilo o deželnega odbora kranjskega dopisu gledé gradnje novega gledališča. 5. Vodovodnega odseka poročilo: a) ob oddaji vrtalskega dela za prvo leto; b) ob oddaji vodovodnih naprav v nekaterih mestnih sosesljah; c) o dodatku k ceniku; d) o svečanem odpretju mestnega vodovoda. 6. Finančnega odseka poročilo o mestnega loterijskega posojila in mestne klavnice računskih zaključkih za 1889. leto in proračunih za 1890. leto.

(Izlet tehniškega društva k rimski cesti na ljubljanskem barji.) V nedeljo, dné 11. t. m., je tehniško društvo priredilo izlet k stari rimski cesti

na barji, da si ogleda to znamenito delo rimskega graditeljstva. V to svrhu je gosp. kustos Müllner na društvene troške na dveh mestih odkril cesto, in sicer tako, da se je mogla videti cesta v celoti, kakor je nekaj bila, in njen povprečen prerez. Cesta leži 20—50 centimetrov globoko pod šoto, na nekaterih krajih jeden meter. Cesta je tako narejena, da so na staro šoto polagali hrastove prage in na te nasipali kamenje in gramoz. Prvotno je bila šest metrov široka, tekem let pa so jo razširili na osem metrov; cestna debelost znaša jeden meter. Cesta je lepo vzboknena in zgrajena po vseh pravih cestnih zgradb. „To je morala biti cesarska cesta“, rekel je mož, videč to cesto. Kam pelja ta cesta? Danes je odkopana pri Babni Gorici. Na vzhodni strani griča se zasleduje na njivah in pelje proti veliki cesti na Laverco. Od Babne Gorice proti barju je izpeljana proti zapadnim hišam v Kremenici, tako da med Kremenico in Studencem pride do trdih tal. Na travnikih se vidi na mnogih krajih pod rujavo vodo v jarkih. Najprvo je zvedel o tej cesti g. kustos Müllner l. 1872. od tedanjega preč. g. župnika na Igu Hočevarja. G. kustos je tedaj nabiral gradivo za svojo knjigo o „Emoni“. Ker je g. Müllner po starih virih moral iskati Emono bolj proti jugu, kakor je Ljubljana, odločevali so mnogi napisi na Igu, kjer je stari Lazius iskal Emono. Bal pa se je ugovora: Kje pa so Rimljani hodili čez barje? Zato je iskal cesto na barji. Pri tem mu je pomagal preč. g. Hočevar. In to se je zgodilo l. 1873., kar je na željo pokojnega Dežmana g. Müllner opisal dné 20. septembra 1873, v „Laib. Tagblatt“-u. Natančnejši opis je v knjigi „Emona“ l. 1879. Ta cesta pa je s praktičnega stališča važnejša. Gosp. Müllner namreč misli, da bi se ta cesta mogla odkriti in porabiti za Izance, Želimlje itd., kar bi ne stalo mnogo troškov. Dolga je štiri kilom., široka povprek 10 m, torej znaša 40.000 m², pokriva jo povprek 50 cm. debela šota. Ako se račun, da človek na dan premeče 5 kubičnih metrov, odkrilo bi jo 400 ljudi v 10 do 14 dneh. Troški bi znesli 3500 do 4000 gld. Tako bi torej imeli široko, trdno cesto. — Izleta so se vdeležili mej drugimi gg. c. kr. okr. glavar Mahkot in župan Grasselli.

(Iz Gorice) se poroča, da so truplo nesrečnega profesorja Pichlerja našli minolo soboto pri sv. Andreji, uro daleč pod Gorico, ter tam tudi pokopali.

(Umrl) je večeraj zvečer na Dunaji bivši ces. namestnik v Dalmaciji, fem. baron Rodič.

(Tiskarski shod.) Z ozirom na večerajšujo našo notice o tiskarskem shodu smo danes prejeli naslednje vrstice: „Vaš poročevalec ni pravo poročal, pismo: Na deveturno dnevno delavno dōbo pa ni zdaj še pomišljati, ker to ni nikjer v Avstriji uvedeno. — Da bi se tarifnej komisiji naposled ne očitalo, da ne uvažuje sklepov občnega zbora tiskarskega, temveč kar na svojo pest pretirava zahteve, popraviljam, da se na predlog o znižanju dnevne delavne dōbe na osem ur ni oziralo, ker doslej še nikjer v Avstriji ni uvedena; pač pa se je ta shod izjavil za deveturno delavno dōbo ter naročil tarifnej komisiji, da ne smé odstopiti od te zahteve.“

(Imenovanja.) Na ljudskih šolah v tržaški okolici so imenovani stalno: Franjo Zaratini, Marija Ghergolet (oba italijanske narodnosti), Josipina Košuta, Marija Michelli, Anton Grmek, Ivanka Gregorič, Antonija Lavrenčič in Marica Nadlišek.

(Topničarske strelske vaje) se pričnó dné 1. julija na vežbališči pri Krškem. Vaje prične baterijska divizija št. 5. iz Ljubljane. Meseca avgusta prideta na vežbališče nadvojvoda Viljem in koruñ poveljnik vojvoda Virtemberski.

(V Kostanjevici) bode slavnost osnovanja podružnice za kostanjeviški okraj družbe sv. Cirila in Metoda na binkoštno nedeljo s prijaznim sodelovanjem slavnega „Dol. pevskega društva“ in slavnega „Dol. Sokola“. — Program: 1. Na predvečer mirozov. — 2. V jutro binkoštno nedelje budnica. 3. — O sedmi uri zjutraj vsprejem sl. „Dol. pevskega društva“ in sl. „Dol. Sokola“ na Prekopi po odboru bralnega društva in ob 1/2 8. uri po mestnem zastopu pred mestnim vhodom. — 4. Ob 10. uri slavnostna sv. maša „pri Materi Božji dobrega sveta“. — 5. Po maši shod v prostorih bralnega društva ter volitev stalnega odbora podružnice „družbe sv. Cirila in Metoda“. — 6. Ob 1. uri skupni obed v gostilni Fran Bučarja. — 7. Popoldne zabava na prostem. Petje — telovadba — godba. Slav. „Dol. pevsko društvo“ poje sledeče pesni: A. Foerster: „So-

kolska", moški zbor. Fr. Gerbič: „Plava mirno, čolnč moj!“ Mešan zbor z bariton-solom. J. Kocjančič: „Roženkraut, nagelj in rožmarin“, moški zbor. Hr. Volarič: „Slovenskim mladencam“; ženski zbor s spremljevanjem orkestra. Dav. Jenko: „Nek dušman vidi!“ Moški zbor. Dr. G. Ipavc: „Savska“; moški zbor. A. Nedved: „Moja rožica“; četverspev. I. pl. Zajc: „Crnogorac Crnogorki“; moški zbor. V. Klaič: „Svračanje“; moški zbor. Dr. G. Ipavc: „Lahko noč“; mešan zbor. A. Hajdrih: „Jadransko morje“; moški zbor. C. M. Ziehrer: „Cvetlična polka“; moški zbor. — 8. Zvečer prosta zabava na vrtu gostilne Frau Bučarja.

Raznoterosti.

— Nemško uradovanje. Kratkočasen spomin iz časa Bachovega absolutizma, ko se je moralo nemško uradovati po Hrvaškem, prinesla je nedavno v Zagrebu izhajajoča „Hrvatska“. V njej je namreč priobčena izjava, v kateri poroča občinski župan v Ponemčici višjemu oblastvu o nekem tepeži. Objava se glasi tako-le: „Hochwohl und hochgebo-rener Ober-Districts-Commisariat! Das is Wahres von Prügel von Dorf Ponemčica: Gjorgje Pijanić kummt haus Wein vull. Nehmen Gjorgje Pijanić Hack, klupp seine Weib Jela Pijanić mit Hack af Puckel. Weib nehmen Drbo (drva), klupp Gjorgje Pijanić Puckel seine. Gjorgje Pijanić klupp seine Weib statt Puckel af Kopp klupp. Weib schrei, Katz schrei, Kerov (imé hišnega psa) schrei, kummt Nachbar Pera Neplatić, prügel Mann, Weib, Katz, Kerov und alles. Am besten prügel Neplatić Pijanić Mann. Hat Pijanić Loch af Kopp sehr gut tief. Katz krepier, Weib brechen Hand zwei Stück. Kerov Aug bei Teufel. Das is wahres unglückliches Begebenheit! Bezeugen mit eugenes Aug und schreiben mit eigene Hand unterthänigste Unterthan und Knez und Schworne von Gemeinde Ponemčica.“

— Najstarejša cerkev v Ameriki. V Thaxcali, glavnem mestu enako imenovane mehikanske države, je najstarejša cerkev Amerike. Dasi-ravno je preteklo vže mnogo let v večnost, odkar so jo prvič pokrili, ohranjena je vendar še dovolj dobro. Znani svetovni potovalec Ernest pl. Hesse-Wartegg piše o omenjeni cerkvi v svojem naj-novejšem delu „Mehika“ mej drugim to-le: Na višavi za mestom se dviga v vis star samostan sv. Frančiška. Redovniki iz tega samostana so prognani, kakor iz vseh družih samostanov v Mehiki; po njih imajo sedaj vojski stanovanja. Cerkev je pa ohranjena svojemu svetemu namenu in bo de vsekako tudi zanaprej hiša Gospodova; kajti sozi-dana je bila l. 1521., torej čez 20 let po zasedi Mehike. V notranji cerkvi ni razven hrastovega, lepo izrezljanega stropa nič zanimivega. Tem zani-mivejša je zraven stoječa kapela, brzkone največja v novem svetu. Posebno pozornost obrača na-se kamenita leca, ki nosi naslednji pozlačen napis: „Aqui Cubo principio el Sto. Evangelio en este nuevo mundo.“ (Tukaj se je sv. evangelij prvič oznanjeval v novem svetu.) Nasproti leci je druga znamenitost, namreč krstni kamen. Pri tem kamnu so bili krščeni l. 1520. stiri zadnji Kacikje, nekda-j tako mogočne thaxcalteške republike.

— Carinski dohodki. V mesecih januariji in februariji lanskega leta je prišlo v avstrijsko-ogerskem mitninskem področju carine in postranskih pristojbin: v zlatu: v Avstriji 3.243.188 gld., na Ogerskem 677.235 gld., v Bosni in Ercegovini 9116 gld.; vkupe 3.929.539 gld.; v srebru: v Avstriji 2.521.121 gld., na Ogerskem 266.565 gld., v Bosni in Ercegovini 12.803 gld.; vkupe 2.800.489 gld.; v bančni valuti: v Avstriji 28.326 gld., na Ogerskem 3441 gld., v Bosni in Ercegovini 131 gld.; vkupe 31.898 gld.

— Kitajci in šolstvo. Kitajski jezik spada k jednozložnim. Za vsak pojem, za vsako reč služi Kitajcem posebna beseda, katere pa ne piše v na-šem pomenu, temveč jo slika. Zato mu ni pero, temveč čopič pisalno orodje. Gotovo stopinjo olike nahajaš povsod med njimi. Najmanjša vas ima svojo šolo, in akoravno provzročuje učenje branja

veliko težav, umeje vendar skoro vsakdo brati. Njih slovstvo je zelo bogato in obsega vse stroke litera-ture in vede. Sploh pa Kitajci visoko spoštujejo oliko in učenost.

— Kako se preženó mravlje? Mravlje se najlažje preženó, če se v podstavkih na cvetlične lonce zmeša medú, sirupa ali raztopljenega sladkorja, in se ta zmes z nekoliko kvasom postavi na taka mesta, po katerih živali rade pohajajo. S sladko tekočino izginejo tudi živali, kajti kvas je za-nje smrten strup. Drugo sredstvo je bencin, ki se v hiši nalije v razpoke, po vrtéh pa v mravljišča, in takoj pomori. Isto tako dobro je tudi, če se nafta-lina in sveže štupe za mrčese zmeša po enoliko in jih natrese v luknje in razpoke, po katerih so mravlje. Poskušali so pa tudi mravlje pregnati z velikimi gozdnimi mravljami. Nekaj steklenic baš nabranih gozdnih mravelj se kar izprazni po stanovanjih. Gozdne mravlje se hitro razidejo po vseh kotih, in čez dva dni so pa izginile velike gozdne mravlje, ž njimi pa tudi male. Tak poskus se je istotako posrečil na vrtu.

Telegrami.

Dunaj, 22. maja. Finančna postava za l. 1890. je objavljena v uradnem listu.

Trst, 21. maja. Mestni zastop je sklenil povodom poroke nadvojvodinje Marije Vale-rije dovoliti 20.000 gld. za ustanovo bolniš-nice za neozdravljive bolnike.

Praga, 22. maja. Okrajno glavarstvo v Karlinu je obsodilo tri mašinske ključavni-čarje na tritedenski zapor, ker so brez na-povedi ustavili delo.

Linc, 22. maja. Deželni zbor je v prvem in drugem branji sprejel statut o deželni hi-potečni banki. Nato je bil zbor zaključen.

Budimpešta, 21. maja. Spodnja zbornica je sprejela predlogo o nedeljskem počitku.

Bukarešt, 21. maja. Neki list poroča, da so zadnje dni v Ruščuku med vojaki našli več hujskajočih proklamacij.

Sofija, 22. maja. V Paničevi zaroti je bilo včeraj več prič, nato se je obravnava odložila do sobote.

Umrli so:

19. maja. Olga Bobnar, tiskarjeva hči, 15 mesecev, Raz-potne ulice 4, božjast. — Ivan Mayer, železniški sluga v po-koji, 56 let, sv. Petra cesta 27, jetika.

20. maja. Albin Justin, delavčev sin, 4 mesece, Ope-karska cesta 41, eclampsie. — Franc Osel, krojač, 65 let, sv. Petra cesta 30, vodenica.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mil.
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. zjut.		734.9	14.6	sl. srzh.	oblačno	
21. u. pop.		734.6	17.4	szapad	oblačno	4-20
9. u. zveč.		735.6	15.4	brezv.	oblačno	dež

Srednja temperatura 15.8° za 0-7° nad normalom

Tržne cene v Ljubljani dne 21. maja.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 97	Špeh povojen, kgr.	— 68
Rež,	5 36	Surovo maslo,	— 70
Ječmen,	5 40	Jajce, jedno	— 2
Oves,	3 57	Mleko, liter	— 8
Ajda,	5 20	Goveje meso, kgr.	— 58
Proso,	4 87	Telečje	— 58
Koruz,	4 71	Svinjsko	— 64
Krompir,	3 57	Koštrunovo	— 40
Leča,	12	Pišanec	— 40
Grah,	14	Golob	— 18
Fizol,	10	Seno, 100 kgr.	1 78
Maslo, kgr.	1 10	Slama,	1 88
Mast,	— 70	Drva trda, 4 mtr.	6 30
Špeh svež,	— 60	„ mehka, „	4 20

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)
22. maja.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	89 gld. 30 kr.
Srebrna „ 5 1/2 „ 100 „ 16 %	89 „ 90
5% avstr. zlata renta, davka prosta	110 „ 35
Papirna renta, davka prosta	101 „ 45
Akcije avstr.-ogerske banke	964 „ —
Kreditne akcije	302 „ 50
London	117 „ 50
Francoski napoleond.	9 „ 36
Cesarski cekini	5 „ 56
Nemške marke	57 „ 67 1/2

Namesto vsake posebne objave.

Pretužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem bitko izgubo naše preljubljene matere, gospe

Terezije Brus roj. Kogej-eve,

katere je neskončno Vsegamogočni danes v 74. letu njene starosti, po dolgej, mučnej bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, izvolil poklicati k sebi.

Truplo predrage ranjke se bode preneslo v petek, 23. t. m., ob 5. uri popoldne iz hiše št. 7 v Lingar-jevih ulicah na mirodvor k sv. Krištofu.

Sv. maše zadušnice brale se bodo v raznih cerkvah. Predraga pokojna priporoča se pobožnemu spominu.

V LJUBLJANI, dne 21. maja 1890.

Aleksander Brus, Ernest Brus,

sinova.

Albina Valenta roj. Brus-ova,

hči.

(1)

Jos. Vončina

iz Idrije je prošel, da se v svojo korist takoj oglasi pri g. K. K. v M. in F. V. v J.

(3)

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, klueškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrane, kelihov, svetilnic, svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognju pol-zlatim in posebrim. Na blagovoljna vprašanja rado-voljno odgovarjam. (52-21)

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli šte. 17.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

(20-12) Karola Gianija zalogo umetjalne vezenine in tkanine priporočata

Fellinger & Hassinger

Dunaj, I., Seilergasse 10, Göttweigerhof

velečastiti duhovščini kakor:

- bandera, baldahine,
- mašne plašče,
- dalmatike, pluviale,
- velume monstrance,
- kelti, kaditnice,
- altarne svetilnice,
- svete kipe, križeva pota,
- božje grobe,
- cerkvene lestence od stekla in medi,
- vsakovrstne oblike in zloga.

Na zahtevanje pošiljajo se paramenti na ogled.

Skoro 100 let imajoči sloveč ob-stanek naše ustanovitve jamči za-nesljivost naše trdnice.

Ilustrovane cenike pošil-juva brezplačno in franko.

OLJNATE BARVE

kositarskih pušicah po pol in jeden kilo priporoča najceneje

ADOLF HAUPTMANN,

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

(11)

semeniško poslopje 6 LJUBLJANA semeniško poslopje 6.